



T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

27 Ocak 2009



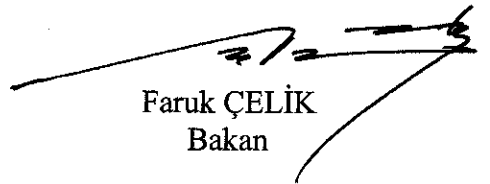
Sayı : B.13.SGB.0.11.00.00-610 - 205
Konu : Yazılı Soru Önergesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 22/12/2008 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/6013-10383/21815 sayılı yazınız.

Antalya Milletvekili Hüsnü ÇÖLLÜ'ye ait 7/6013 Esas No'lu yazılı soru önergesi Bakanlığımız ilgili birimlerince incelenmiş olup, konuya ilişkin cevabi bilgi ve değerlendirmeler ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.


Faruk ÇELİK
Bakan

EK : 1 yazı



**ANTALYA MİLLETVEKİLİ HÜSNÜ ÇÖLLÜ'NÜN 7/6013 ESAS NO'LU YAZILI
SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN CEVAP**

Sosyal Güvenlik Kurumu Aralık ayı istatistiklerine göre ülkemizde 15 milyon 491 bin 942 aktif sigortalı bulunmaktadır.

Tüm sektörlerde olduğu gibi tekstil sektöründe de kayıt dışı istihdamla mücadele konusu, öncelikler arasında yer almaktadır. Yapılan denetimlerle bu sektör için de kayıt dışı istihdam önlenmeye çalışılmaktadır.

Son 6 yıllık dönemde kayıt dışı istihdamın önlenmesi konusunda önemli adımlar atılmış ve yasal düzenlemeler yapılmıştır. Şöyle ki;

a) 4857 sayılı İş Kanunu ile; esnek, kısmi ve telafi çalışma, geçici iş ilişkisi düzenlemeleri yapılmış, İşsizlik Sigortası Fonu kapsamında "Ücret Garanti Fonu" oluşturulmuş, işçinin ve işverenin haklı nedenlerle feshi konularında düzenlemeler yapılmış ve Danışma Kurulu oluşturulmuştur.

b) 5073 sayılı Kanunla, 01/01/2004-30/06/2004 tarihleri arasında, sigortalının günlük kazancı ile sigorta primine esas günlük kazancı alt sınırı arasındaki farka ait işverence ödenmesi gereken sigorta primi, işsizlik sigortası primi ve sosyal güvenlik destek priminin Hazinece karşılanması sağlanmıştır. Bu düzenleme ile her bir sigortalı için Hazinece 46.2.-YTL Hazine katkısı alınmaya başlanmıştır.

c) 5198 sayılı Kanunla, 1/7/2004 tarihi itibarıyla 549,63.-YTL olan asgari sigorta primine esas kazanç tutarı 4857 sayılı Kanuna göre belirlenen 16 yaşından büyükler için geçerli olan asgari ücret olan 423.-YTL'ye eşitlenmiştir. Ayrıca, sigorta primine esas kazancın alt sınırı asgari ücrete düşürülmüştür.

d) 5084 ve 5350 sayılı teşvik kanunları ile; 2001 yılı için belirlenen fert başına gayrisafi yurt içi hasıla tutarı 1.500 ABD Doları ve daha az olan illerde vergi ve sigorta primi teşviklerinin uygulanması, enerji desteğinin sağlanması ve yatırımlar için bedelsiz arsa ve arazi temin edilmesi suretiyle yatırımların ve istihdamın artırılması amaçlanmıştır.

e) 4817 sayılı Kanunla; yabancıların Türkiye'deki çalışmalarının izne bağlanması ve yabancılara verilecek çalışma izinleri ile ilgili esaslar düzenlenmiştir.

f) 2005 yılı içerisinde Sosyal Sigortalar Kurumu bünyesinde taşra birimlerinde görevlendirmek ve işyeri denetimi yapmak üzere 250 yoklama memurları istihdam edilmiş, sosyal güvenlik reformu çerçevesinde unvanları "sosyal güvenlik kontrol memurları"na dönüştürülerek, 2007 yılı sonunda yapılan sınavla 194, 2008 yılı Kasım ayında yapılan sınavla da 300 alım daha yapılmıştır. Yoklama Memuru/Sosyal Güvenlik Memurlarının atanmasından önce, 2002-2005/Eylül döneminde yapılan denetimler sonucunda, kayıtsız 9.713 işyeri ve 35.863 sigortalı tespit edilmiştir. Yoklama Memuru/Sosyal Güvenlik Kontrol Memurlarının göreve başlamalarından sonra ise yani 2005/Ekim-2008/Kasım döneminde toplam 22.967 işyeri ve 65.758 sigortalının tescili yapılarak 103.440.911.-YTL prim ve idari para cezası tahakkuku sağlanmıştır.

g) Sosyal Güvenlik Kurumu'na öncelikle, dosya bazında manuel olarak takip edilen bu işlemler, geçmiş bilgilerle birlikte bilgisayara aktarılması suretiyle bilgi işlem ortamında takip edilmeye başlanmış ve bütün kayıtların T.C. Kimlik numarası bazında güncellenmesi sağlanmıştır.

h) Sosyal güvenlik reformu çerçevesinde; yapılan yasal düzenleme ve ikincil mevzuat çalışmaları çerçevesinde, bildirimlerin tamamen T.C. Kimlik Numarası ile internetten ve bilgi işlem yoluyla yapılmaya başlanmıştır.

ı) 2008 yılı Mayıs ayından itibaren Sağlık Bakanlığında portör muayene listeleri alınarak sigortalılık kontrolü yapılmaya başlanarak, alınan bilgilerle yaklaşık 10.000 kişinin kayıt dışı çalıştığı tespit edilmiştir.

i) 2008 yılı Temmuz ayından itibaren İçişleri Bakanlığında Kimlik Bilgileri Kanununun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik ekindeki işyeri ve çalışanlara ait formlar



alınarak sigortalılık kontrolü yapılmakta olup, şimdiye kadar alınan bilgilerle yaklaşık 6000 kişinin kayıt altına alınması sağlanmıştır

j) Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığından muhtasar beyanname bilgileri alınarak, sigortalılık kontrolleri yapılmaktadır.

k) ALO 170 İhbar Hattı kurularak, kayıt dışı istihdamla ilgili ihbar ve şikayetlerin zamanında sonuçlandırılması sağlanmış ve yaklaşık gelen 300.000 ihbar sonucunda yaklaşık 7.200 kişi kayıt altına alınmıştır.

l) Kayıt Dışı İstihdamla Mücadele Projesi çerçevesinde, İngilizce ve Türkçe kitapçık olarak bastırılıp ilgili Bakanlıklara, sosyal taraflara, Bakanlığımız ilgili ve bağlı kuruluşlarına, Bakanlığımız yurt dışı teşkilatına dağıtılmıştır. Böylece projenin hem yurt içinde hem de yurtdışında tanınırlığı sağlanmıştır.

m) Hükümet tarafından 2008 yılı kayıt dışı istihdamla mücadele yılı ilan edilmiş, Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığının koordinasyonunda tüm Bakanlık birimleri yapılan ortak çalışma sonucunda strateji planı hazırlanarak, Bakanlar Kuruluna sunulmuş ve kamuoyu ile de paylaşımı sağlanmıştır.

n) 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası kapsamında;

-Ücretlerin bankalara yatırılması zorunluluğu getirilmiştir.

-Kendi nam ve hesabına çalışanların (tarım da dahil) sigortalılıklarının bildiriminin, faaliyetleri ile ilgili kayıt ve tescilleri yapılan vergi dairesi ve meslek kuruluşlarınca yapılması öngörülmüştür.

- Kayıt dışı istihdam konusunda yapılan denetimlerde caydırıcılık sağlaması için uygulanan idari para cezaları artırılmıştır.

-Esnek çalışanların kayıt altına alınması için düzenlemeler yapılmıştır.

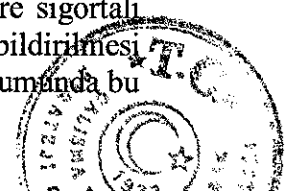
-İsteğe bağlı sigortaya müracaat ve devam şartları kolaylaştırılarak, daha fazla kişinin kayıt altına alınması, bunların genel sağlık sigortası kapsamına alınmaları ve dolayısıyla sisteme dahil edilmeleri amaçlanmıştır.

-Tarımsal faaliyetlerde bulunanların sisteme dahil edilmesine yönelik olarak, sigortalılık için prime esas kazançları ve ödeyecekleri prim miktarlarının 15 yıla yayılacak şekilde kademeli olarak artırılması öngörülerek, daha fazla kişinin sisteme dahil edilmesi öngörülmüş ve bunların genel sağlık sigortası kapsamına alınmaları da sağlanarak sigortalılıkları özendirilmiştir

-Kanunun 8 inci maddesinin yedinci fıkrasının uygulanması amacıyla çıkarılan Tebliğ gereğince, bankalar ve kamu idarelerine işlem yaptıkları kişilerin "kimlik ve mesleki" bilgilerinin de zorunlu olarak alınarak Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirimleri sağlanmıştır. Alınan bilgilerden sigortalılık kontrolü yapılarak çalıştığı halde Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirimlerin olmayanların kayıt altına alınması amaçlanmış olup, 2008 yılı Ekim ayı için sadece bankalardan alınan bilgilerden 117.638 kişinin tescilsiz olduğu tespit edilerek, resen tescil işlemleri başlatılmıştır.

-Kanunun 100 üncü maddesi ile Sosyal Güvenlik Kurumuna, sosyal güvenliğin sağlanması ve borçlarının takibi konusunda gerçek ve tüzel kişiler, bankalar ve kamu idarelerinden bilgi ve belge isteme yetkisi verilmiştir. Bu bilgi ve belgelerin öngörülen sürede vermeyenlere da idari para cezası öngörülmüştür. Ayrıca, bu madde ile çıkarılan Tebliğ'de belirtilen kurum ve kuruluşlardan bilgi ve belge alınması konusunda protokol çalışmaları başlatılmıştır.

- Kanunun 59 uncu maddesinin yedinci fıkrasında "Kamu idarelerinin denetim elemanlarının kendi mevzuatı gereğince işyerlerinde yapacakları soruşturma, denetim ve incelemeler sırasında, çalıştırılanların sigortalı olup olmadığını da tespit ederek, sigortasız çalıştırılanları Kuruma bildirmek zorunda olacakları, bu kurumların ayrıca kendi mevzuatları gereğince yaptıkları inceleme ve tespitler sırasında bu Kanuna göre sigortalı sayılanların prime esas kazançlarının veya sigortalı gün sayılarının eksik bildirilmesi sunucunu doğuran tespitlerini de en geç bir ay içinde Kuruma bildirecekleri, Kurumunda bu



bildirimleri esas almak üzere gerekli yasal işlemleri yapacağı ve İlgililerin itiraz haklarının saklı olacağı” hüküm altına alınmış olup, Sosyal sigorta İşlemleri Yönetmeliğinde, kamu deneti elemanlarınca yapılacak tespitlerin usul ve esaslarının ayrı bir yönetmelikle düzenleneceği belirtildiğinden buna istinaden de “Kamu İdarelerinin Denetim Elemanlarınca Yapılacak Tespitler Hakkında Yönetmelik” çıkartılmıştır.

Söz konusu Tebliğ ve Yönetmelik hükümlerinin uygulaması ile ilgili işlemlerin yürütülmesi amacıyla, her ünitemizde “Kayıt Dışı İstihdamla Mücadele Servisi” kurulmuştur.

İstihdam ve yatırımların teşvik edilmesi amacıyla, 2008 yılı içerisinde çıkarılan 5763 sayılı Kanunla; geçmiş dönem borcu bulunmayan ve kayıt dışı işçi çalıştırmayan işverenlerin sigorta prim hisselerinden 5 puanlık kısmının Hazine karşılanması ve yine 18 yaşından büyük kadın sigortalılar ile 18-29 yaş arası erkek sigortalıları istihdam eden işverenlerin sigorta primlerinin 5 yıl kademeli olarak İşsizlik Fonundan karşılanması öngörülmüştür. Uygulama ile birlikte, 5 puanlık prim indirimi konusunda 2008 yılı sonu itibarıyla uygulamadan toplam 297.132 işyerinin yararlanmış ve Hazinece 210.044.630,68.-YTL yardım alınmış, kadın sigortalılar ve 18-29 yaş arasındaki erkek sigortalılar konusunda da uygulama tarihinden şimdiye kadar toplam 9.120 işyerinden toplam 32.738 sigortalının yararlandığı ve İşsizlik Fonunca da 3.239.759,63.-YTL katkı sağlanmıştır.

Bakanlığımız bünyesinde kayıt dışı istihdam sorununun çözümüne ilişkin çeşitli proje ve çalışmalar yürütülmektedir. Kayıt dışı istihdamla daha etkin bir şekilde mücadele için yürütülen çalışmalardan biri, Bakanlığımız tarafından yürütülen “**Kayıt Dışı İstihdamla Mücadele (KADİM) Projesi**”dir. Bu proje, Türkiye’de kayıt dışı istihdama ve yabancı kaçak işçi istihdamına neden olan faktörlerin ortadan kaldırılarak kayıtlı istihdama geçişe katkıda bulunmayı hedeflemektedir.

Ülkemiz kamu istihdam kurumu olan Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) da, kendi görev alanına giren noktalarda kayıt dışı istihdamla mücadele çalışmalarında aktif rol almaktadır. KADİM’in uygulama ayaklarına dahil olan İŞKUR tarafından, il istihdam kurullarında Proje tanıtılmış ve kurumlar arası görev dağılımı yapılmış, ilgili kuruluşları bilgilendirmek amacıyla toplantılar düzenlenmiştir. Bunlara ilave olarak, proje yerel basına tanıtılmış, afiş ve broşür dağıtımı da dahil olmak üzere, yerel bazda proje tanıtımı ve bilinçlendirme faaliyetleri koordineli biçimde yürütülmüştür. İşyerlerine ziyaretlerde bulunularak kayıt dışılığın sakıncaları ve sigortalı çalıştırmanın avantajları ve yararları anlatılmış, iş ve meslek danışmanlığı hizmetleri kapsamında da okullarda projeye ilişkin bilgi verilmesi kararlaştırılmıştır. Bazı illerde proje sekreteryası görevini “il müdürlükleri” aracılığıyla doğrudan üstlenen İŞKUR, gerek proje çalışmaları, gerek eğitim ve bilgilendirme faaliyetleri, gerekse görev alanıyla ilgili diğer hususları aktif şekilde yerine getirmek suretiyle kayıt dışı istihdamla mücadele çalışmalarına destek vermektedir.

Ayrıca, Kayıt dışı istihdamın önlenmesi ve sendikacılığın önündeki bazı engellerin aşılması için; 2822 Sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanunu’nun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Yasa Tasarısı Taslakları üzerinde çalışma yapmak üzere Bakanlığımız ve sosyal taraf temsilcilerinden oluşturulan komisyon çalışmalarını tamamlamış ve 05/05/2008 tarihinde Başbakanlığa sunulmuştur.

Her iki Kanuna ilişkin değişiklik teklifleri, komisyonlardaki görüşmelerin tamamlanmasından sonra T.B.M.M. Genel Kurul gündemine alınmıştır.

